

Sygn. akt I USK 101/22

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania J. W. prowadzącego działalność pod firmą: Zakład Usługowy [...]. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zabrzu

z udziałem zainteresowanych: R. S., T. S., E. S., K. Ś. i A. W. o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 marca 2023 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2021 r., sygn. akt III AUa 2228/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego kwotę 1.200 (tysiąc dwieście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach, wyrokiem z dnia 14 grudnia 2021 r., oddalił apelację J. W. wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 7 sierpnia 2019 r., mocą którego oddalono jego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Zabrzu z dnia 29 listopada 2018 r., stwierdzających, że ubezpieczeni: R. S., T. S., A. W., E. S., K. Ś. w okresach wskazanych w decyzji podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu jako zleceniobiorcy u płatnika składek (Zakład Usługowy [...]).

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne, a mianowicie: (-) czy wydanie przez organ rentowy decyzji ustalającej zobowiązanie do zapłaty składek na ubezpieczenie w oparciu o akta kontroli przeprowadzonej w sposób bezprawny, to jest po przekroczeniu ustawowego limitu czasu trwania kontroli, stanowi rażące naruszenie przepisów postępowania przed tym organem (art. 6 k.p.a. w związku z art. 7 Konstytucji, art. 7, 10, 77 i 79a oraz 80 k.p.a. w związku z art. 107 k.p.a., w myśl obowiązującego od 7 listopada 2019 r. art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c., a tym samym, czy stanowi przesłankę do uchylenia takiej zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy organowi do ponownego rozpoznania; (-) czy przy ocenie rażącego naruszenia przepisów postępowania przed organem w myśl obowiązującego od 7 listopada 2019 r. art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. sąd ubezpieczeń społecznych jest związany prawomocnym wyrokiem sądu administracyjnego (art. 170 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi), stwierdzającego bezprawność czynności kontrolnych jako podjętych mimo skutecznego sprzeciwu przedsiębiorcy złożonego na podstawie przepisu art. 84c ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, czyli po przekroczeniu ustawowego limitu czasu trwania kontroli, które to czynności stanowiły podstawę materialną wydania zaskarżonej decyzji ustalającej obowiązek zapłaty składek ubezpieczeniowych przez przedsiębiorcę.

W odpowiedzi na skargę organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie od skarżącego na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony. Niniejsza sprawa wpisuje się w ciąg spraw, w oparciu o identycznie sformułowane zagadnienie prawne, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, choćby w postanowieniu z dnia 16 listopada 2021 r., I USK 339/21 (LEX nr 3333799).

Ponadto, w sprawie I USKP 130/21 (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2022 r., LEX nr 3433258), w której stroną był J.W. prowadzący Zakład Usługowy [...] J.W., a spór dotyczył również prawidłowej kwalifikacji umów zawartych z zainteresowanymi (umowa o świadczenie usług czy umowa o dzieło) Sąd Najwyższy wskazał, że z art. 477^{14a} k.p.c. wynika, że sąd drugiej instancji, uchylając wyrok i poprzedzając go decyzją organu rentowego, może sprawę przekazać do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, a art. 170 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r.- Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi deklaruje, że orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i inne organy państwowe, a w przypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Z kolei art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. stanowi, że jeżeli decyzja nakładająca na ubezpieczonego zobowiązanie, ustalająca wymiar tego zobowiązania lub obniżająca świadczenie, została wydana z rażącym naruszeniem przepisów o postępowaniu przed organem rentowym, sąd uchyla tę decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu - przepis ten został wprowadzony do porządku prawnego w dniu 7 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy przypomniał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwaliło się przekonanie, że postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Sąd ubezpieczeń społecznych jako sąd powszechny, może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania. Wprowadzenie do porządku prawnego art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. regulę tę modyfikuje. Odstępstwo od zasady jest jednak ograniczone podmiotowo i przedmiotowo. Przepis wskazuje bowiem, że chodzi wyłącznie o „decyzję nakładającą na ubezpieczonego zobowiązanie, ustalającą wymiar tego zobowiązania lub obniżającą świadczenie”, a także, że w ujęciu podmiotowym chodzi wyłącznie o „ubezpieczonego”, który jest adresatem decyzji. Spostrzeżenie to jest punktem wyjścia do dalszych rozważań.

Sąd Najwyższy przyjął także, że płatnik składek (odwołujący się w sprawie) nie posiada statusu „ubezpieczonego” i dlatego art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. nie znajduje do niego zastosowania. Nie jest to bowiem sprawa, w której wobec ubezpieczonego wydano decyzję nakładającą zobowiązanie, ustalającą wymiar tego zobowiązania lub obniżającą świadczenie. Podkreślił też, że zestawienie treści powyższego przepisu z art. 477^{14a} k.p.c. nie pozostawia wątpliwości, że art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. zawiera upoważnienie tylko dla sądu pierwszej instancji. Ma to znaczenie, jeśli weźmie się pod uwagę, że skarga kasacyjna jest środkiem odwoławczym ukierunkowanym na orzeczenie sądu odwoławczego (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Znaczy to tyle, że ewentualne uchybienia sądu pierwszej instancji nie rzutują na prawidłowość orzeczenia sądu drugiej instancji. Inaczej rzecz ujmując, Sąd Apelacyjny nie mógł uchybić art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c., gdyż nie był uprawniony do jego zastosowania.

Tak więc nie można uznać, że w sprawie występują powołane przez skarżącego zagadnienia prawne, gdyż ich rozstrzygnięcie - z powołanych wyżej przyczyn - nie będzie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 25-26, poz. 243 oraz z 19 września 2013 r., I PK 98/13, LEX nr 1555051). Poza tym oczywiście nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono w myśl art. 98 § 1 w związku z art. 108 § 1 i 398²¹ k.p.c., mając na uwadze, że sprawa dotyczyła pięciu ubezpieczonych, a zatem stawka minimalna (240 zł) została odpowiednio zwiększona do ilości uczestników w sprawie.